

Implementatie van het Honden- en Kattenbesluit 1999

Grietje Hovens

landbouw, natuurbeheer
en visserij

© 2002 Expertisecentrum LNV, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Rapport EC-LNV nr. 2002/109
Ede/Wageningen

Teksten mogen alleen worden overgenomen met bronvermelding.

Deze uitgave kan schriftelijk of per e-mail worden besteld bij het Expertisecentrum LNV onder vermelding van code 2002/109 en het aantal exemplaren.

Oplage 50 exemplaren

Samenstelling Grietje Hovens

Druk Ministerie van LNV, directie IFA/Bedrijfsuitgeverij

Productie Expertisecentrum LNV
Bedrijfsvoering/Vormgeving en Presentatie
Bezoekadres : Galvanistraat 7
Postadres : Postbus 482, 6710 BL Ede
Telefoon : 0318 671400
Fax : 0318 624737
E-mail : Balie@eclnv.agro.nl

Voorwoord

Op 1 maart 2002 is het Honden- en Kattenbesluit 1999 (HKB) in werking getreden. De Tweede Kamer stemde in maart 1999 al in met dit besluit, maar de inwerkingtreding heeft enige jaren op zich laten wachten. Oorzaak hiervan was onder andere dat er een omvangrijk registratiesysteem opgezet moest worden voor de registratie van bedrijfsmatig gehouden honden en katten.

Het HKB is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) gebaseerd op de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD). Het HKB vervangt het HKB'81 dat is gebaseerd op de Wet op de dierenbescherming. Een nieuw HKB is noodzakelijk omdat de GWWD de Wet op de dierenbescherming vervangt.

Het HKB heeft ten doel de handel in alsmede de opvang van honden en katten te reguleren. De aanleiding tot dit besluit is voornamelijk de door de Tweede Kamer geuite wens om in plaats van zelfregulering, welzijnsnormen in algemene maatregelen van bestuur vast te leggen. Aanleiding voor de Tweede Kamer om ook voor de handel in honden en katten te pleiten voor de vastlegging van de normen in een op de wet gebaseerde AMvB, was vooral de beperkte onderlinge organisatiegraad binnen deze handel en de misstanden die zijn geschetst in het door de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren opgestelde 'Zwartboek malafide hondenhandel'.

Per jaar houden bedrijfsmatige inrichtingen circa 30.000 honden en circa 15.000 katten. De in totaal circa 1200 kennels, catteries en fokkers verhandelen het overgrote deel van deze dieren. Een relatief klein aantal dierenpeciaalzaken en tussenhandelaren verhandelt een relatief klein aantal dieren. Via asielen (ruim 120) vinden jaarlijks vele tienduizenden honden en katten een nieuwe eigenaar. Ook nemen asielen en pensions (ruim 220) per jaar vele tienduizenden honden en katten in bewaring.

De directie Landbouw van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) heeft het Expertisecentrum LNV (EC-LNV) verzocht om een groep te formuleren, die aanbevelingen doet voor de implementatie van het HKB. Deze aanbevelingen zijn gedaan door relevante vertegenwoordigers van de gezelschapsdierensectoren en andere betrokkenen bij het HKB en zijn opgenomen in dit rapport. Op deze plaats wil ik de leden van deze groep van harte bedanken voor hun waardevolle adviezen en inzet.

Drs. R.P. van Brouwershaven
Directeur Expertisecentrum LNV

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding	7
1.2	Achtergrond	7
1.3	Vragen	7
1.4	Leeswijzer	8
2	De werkgroep Implementatie I&R-HKB	9
2.1	Samenstelling	9
2.2	Taakbeschrijving	9
3	Implementatie HKB en Bureau I&R-HKB	11
3.1	Erkenningsregeling	11
3.2	Registratie van de afkomst van dieren	11
3.3	Koppeling registratie en vakbekwaamheid	12
3.4	Frequentie van melden	13
3.5	Informatie van Bureau I&R-HKB naar anderen	13
3.6	Bedrijfsmatigheid	13
3.7	Identificatie van asioldieren	14
3.8	Tatoeages	14
3.9	Garantie van uniciteit van nummers	14
3.10	Vrijwillige identificatie	15
3.11	Actuele dierinventarislijst	16
4	Aanbevelingen	17
Bijlage 1	Samenvatting inhoud HKB	19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De directie Landbouw van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) heeft het Expertisecentrum LNV (EC-LNV) verzocht om een groep te formuleren, die aanbevelingen doet voor de implementatie van het Honden- en kattenbesluit 1999 (verder HKB genoemd). Deze groep heeft de naam werkgroep Implementatie I&R-HKB gekregen. I&R staat hierbij voor Identificatie en Registratie. Dit rapport geeft de aanbevelingen weer van deze werkgroep; de aanbevelingen zijn gedaan door relevante vertegenwoordigers van de gezelschapsdierensectoren en andere betrokkenen bij het HKB.

1.2 Achtergrond

Honden- en kattenbesluit 1999

Op 1 maart 2002 treedt het HKB in werking. Het HKB komt in de plaats van het HKB'81. Het op de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren gebaseerde HKB bevat regels voor honden en katten die *bedrijfsmatig* worden gefokt, opgevangen, ge- of verkocht. Het HKB is van toepassing op onder andere asielen, pensions, crèches, kennels, catteries, tussenhandelaren en dierenspecialisten die honden en/of katten verkopen.

Het HKB heeft ten doel de handel in alsmede de huisvesting van honden en katten te reguleren. Het HKB stelt vanuit oogpunt van welzijn en gezondheid voorschriften die betrekking hebben op bedrijfsmatige activiteiten met honden en katten. Voor meer informatie over de inhoud van het HKB wordt verwezen naar bijlage I.

Bureau I&R-HKB

Bedrijfsmatige houders van honden en katten moeten zich volgens het HKB aanmelden bij het Bureau Identificatie en Registratie HKB (Bureau I&R-HKB). Dit is een centraal systeem voor de registratie van bedrijven en diermutaties. Het Ministerie van LNV heeft de bouw van het Bureau I&R-HKB uitbesteed aan de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD). Elk bedrijf en elk dier dat onder het HKB valt, krijgt een uniek nummer. Bedrijfsmatige houders moeten elk kwartaal aan het Bureau I&R-HKB melden welke mutaties en op welke data, gedurende het kwartaal hebben plaatsgevonden en hoeveel dieren zij op de laatste dag van het kwartaal hielden. Pension- en crèchedieren hoeven niet elk kwartaal gemeld te worden. Bij het Bureau I&R-HKB zijn daarnaast tatoeage-nummers aan te vragen, wanneer iemand zijn/haar dier niet wil identificeren met een ISO-microchip (chip).

1.3 Vragen

Implementatie Bureau I&R-HKB

Hoe sluiten de functionaliteiten van het Bureau I&R-HKB optimaal aan bij enerzijds de regelgeving zoals die in het HKB is vastgelegd en anderzijds bij de wensen van gebruikers van het systeem (de bedrijfsmatige houders van honden en katten)?

Implementatie HKB

Aan welke aspecten van het HKB moet aandacht worden besteed bij de implementatie? En wat zijn punten, die bij een eventuele wijziging van het HKB in de toekomst, meegenomen dienen te worden?

1.4 Leeswijzer

Dit document geeft aspecten weer van de implementatie van het Bureau I&R-HKB en de implementatie van het HKB, zoals de werkgroep Implementatie I&R-HKB die heeft besproken. De samenstelling van de werkgroep en haar taakbeschrijving zijn te vinden in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 3 gaat in op de implementatie van het Bureau I&R-HKB en hoe de functionaliteiten van het Bureau goed aangesloten kunnen worden op zowel de wet als op de bedrijfsmatige houders. Ook gaat hoofdstuk 3 in op de implementatie van het HKB en mogelijke toekomstige wijzigingen van het HKB. Tenslotte worden in hoofdstuk 4 de aanbevelingen van de werkgroep op een rijtje gezet.

2 De werkgroep Implementatie I&R-HKB

2.1 Samenstelling

De werkgroep Implementatie I&R-HKB bestaat uit relevante vertegenwoordigers van de gezelschapsdierensectoren en andere betrokkenen bij het HKB die de bouw van het Bureau I&R-HKB en de invoering van het HKB begeleiden.

Het EC-LNV zit deze werkgroep voor en voert daarnaast het secretariaat. Daarnaast hebben de volgende organisaties zitting in de werkgroep:

- de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD);
- de Algemene Inspectiedienst (AID);
- de Stichting Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID);
- de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD);
- de Vereniging voor Beroepsmatige Kennelhouders (VBK);
- de Raad van Beheer op Kynologisch Gebied in Nederland (RvB);
- de Vereniging Landelijke Organisatie Dibevo (Dibevo);
- het Innovatie en Praktijkcentrum voor plantaardige en dierlijke sectoren (IPC Plant.Dier).

Verder zijn de volgende personen/organisaties agendalid:

- de Stichting Overleg Platform van de Nederlandse Cat Fancy (OP);
- de Stichting Bureau voor REgistratie en Identificatie van dieren in Nederland (BREIN);
- de directie Juridische Zaken van het ministerie van LNV.

2.2 Taakbeschrijving

De werkgroep doet aanbevelingen voor de inrichting van het Bureau I&R-HKB en de fasering van de implementatie van het HKB. Daarnaast heeft de werkgroep een signaleringsfunctie voor zaken die in de praktijk niet goed (zullen) verlopen of die bij eventuele herziening van het HKB meegenomen kunnen worden. De werkgroep geeft adviezen voor de voorlichting en stelt adresbestanden ter beschikking. Een aparte werkgroep PR & Voorlichting draagt zorg voor de feitelijke voorlichting. Hier zal verder in dit rapport geen aandacht aan worden besteed.

De werkgroep draagt onderwerpen aan waarover de Overleggroep I&R-HKB (zie het organigram) een beslissing moet nemen en kan daarbij een oplossingsrichting aangeven.

De werkgroep houdt zich alleen bezig met identificatie en registratie van *bedrijfsmatig* gehouden honden en katten en heeft daarbij aandacht voor de rol van de volgende actoren:

- beheerders/inrichtingen;
- Bureau I&R-HKB ;
- controlerende instanties;
- BREIN;
- LNV.

3 Implementatie HKB en Bureau I&R-HKB

3.1 Erkenningsregeling

Een erkenningsregeling is een regeling vastgesteld door of op initiatief van een brancheorganisatie. Op grond daarvan verklaart een instantie dat een ondernemer, al of niet lid van de brancheorganisatie, aan bepaalde eisen voldoet waarmee de ondernemer zich kan profileren.

Er is een erkenningsregeling nodig die bij het HKB aansluit, maar ook bij relevante andere regelgeving. Dit houdt bijvoorbeeld in dat dieren gevaccineerd en goed gesocialiseerd zijn. Aantekening hierbij is wel hoe het laatste te controleren is. Indien een hond afkomstig is van fokkers die zijn aangesloten bij de RvB of de VBK, of uit een asiel, dan is de hond te traceren. Een ander positief effect van een erkenningsregeling kan het meewerken aan een veterinair meldpunt van erfelijke gebreken zijn.

Een onafhankelijk orgaan, dat wel door een brancheorganisatie wordt ondersteund, moet erkenning verlenen aan een honden- of kattenfokker. De Stichting Dierbaar kan deze rol spelen. (Deze Stichting is opgezet door Dibevo met hulp van LNV en ondersteund door de Dierenbescherming, is door de Ministeries van Economische Zaken en LNV erkend en is een niet aan een organisatie verbonden, onafhankelijke instelling.) Winstpunt van een erkenningsregeling voor het Bureau I&R-HKB is het feit dat gemeenschappelijke aanmelding werk uitspaart.

De VBK heeft een erkeningsregeling (voor hondenfokkers) in opbouw; deze bevindt zich in de eindfase. Er wordt gewerkt aan de opzet van een onafhankelijk controlesysteem.

Het succes van nieuwe regelgeving staat of valt bij een waterdichte handhaving en controle. Veel hangt af van het aantal inrichtingen dat deelneemt aan een erkenningsregeling, opgezet door de branche. De handhaving heeft prioriteit bij niet bij de erkenningsregeling aangesloten bedrijven.

De werkgroep pleit voor een erkenningsregeling opgezet door de branche, voor iedereen die onder het HKB valt. De branche verbindt zich daarmee aan het naleven van het HKB door hun aangesloten leden en heeft hierin ook een sturende en controlerende taak.

Een onafhankelijk orgaan, dat wel door een brancheorganisatie wordt gesteund, maar daar niet aan verbonden is, moet een locatiegebonden erkenning verlenen aan bedrijven, met daaraan verbonden een persoon die een bepaalde - door de erkennende instantie geëiste - vorm van vakbekwaamheid heeft.

3.2 Registratie van de afkomst van dieren

Het HKB is gebaseerd op het 'nee, tenzij'-principe. Als een inrichting bedrijfsmatig is, moet deze geïdentificeerde dieren innemen, tenzij deze dieren afkomstig zijn van niet bedrijfsmatige inrichtingen/personen. Dit betekent het volgende: bij het innemen van ongeïdentificeerde honden of katten, moet de inrichting aan kunnen tonen dat deze dieren van een niet bedrijfsmatige inrichting/persoon afkomstig zijn. Bijvoorbeeld met behulp van een aankoopbewijs, een afstandsverklaring of transportpapieren, indien er sprake is van import. De bedrijfsmatige inrichting is verantwoordelijk voor de

juistheid van het bewijsmateriaal. Dit levert onzekerheid op. Een oplossing voor dit probleem kan zijn het opnemen van de verplichting dat pups/dieren niet ongeïdentificeerd mogen worden ingekocht of verkocht.

Registratie van dieren uit het buitenland

Van dieren uit het buitenland moet vaststaan uit welk land deze dieren afkomstig zijn. Zelfs als dieren een leesbaar tatoeage nummer en een bijbehorend paspoort of een vergelijkbaar document hebben, geeft dit geen garantie over hun afkomst. Hoe kan bijvoorbeeld de 'echtheid' van een paspoort worden aangetoond? Het is daarom noodzakelijk elk buitenlands dier een (nieuwe) chip te geven, tenzij het land van herkomst een officieel I&R-systeem heeft en het dier met een ISO-transponder is gemerkt.

Bij bedrijven die een combinatie zijn van pension met iets anders (bijvoorbeeld een asiel) is niet goed uit elkaar te houden welke honden en katten pensiondieren zijn, en dus niet geïdentificeerd hoeven te zijn, en welke tot de andere categorie behoren, en dus wel geïdentificeerd moeten zijn. Een oplossing hiervoor is om dagadministratie voor alle bedrijven verplicht te stellen.

De werkgroep adviseert de verplichting op te nemen dat honden/katten niet ongeïdentificeerd mogen worden ingekocht of verkocht. Elk buitenlands dier krijgt een (nieuwe) chip, tenzij het land van herkomst een officieel I&R-systeem heeft en het dier met een ISO-transponder is gemerkt. Verder dienen alle inrichtingen een dagadministratie bij te houden.

3.3 Koppeling registratie en vakbekwaamheid

Bedrijven met op 1 januari 2002 een geldige vergunning, hebben vanaf die datum 10 jaar de tijd om de inrichting aan te passen. Bij verbouwing of aanpassing van het bedrijf of nieuwbouw na de inwerkingtreding van het HKB, moet wel aan de nieuwe eisen worden voldaan. Zie HKB, § 10 overgangsbepalingen, artikel 29 lid 1. Artikel 4, 2^e lid, onderdeel c, dat over de aanmelding gaat, noemt 'beheerder' en verwijst daarbij naar artikel 7. In artikel 7, lid 1, staat dat de beheerder een erkend bewijs van vakbekwaamheid moet hebben.

Heeft het bedrijf op 1 januari 2002 geen geldige vergunning op basis van het HKB 1981, dan heeft het slechts 3 jaar de tijd om de inrichting aan te passen. Verder is in het nieuwe HKB niet opgenomen dat de Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) het bedrijf keurt, zoals dat wél in het oude HKB stond. Dit betekent dat bij het bezit van een UBN er geen noodzaak is om aan de inrichtingseisen te voldoen, aangezien er geen keuring is.

Het is nu mogelijk zonder bewijs van vakbekwaamheid drie jaar lang bedrijfsmatig bezig te zijn; zie § 10 overgangsbepalingen, artikel 30. De burgemeester controleerde in het verleden dit bewijs van vakbekwaamheid en de RVV controleerde de inrichting. Als de afgifte van het UBN gekoppeld is aan de inrichtingseisen, is ook in de toekomst weer controle nodig, omdat de inrichting kan veranderen (b.v. meer honden in 1 ruimte).

Het afgeven van een UBN kun je vergelijken met het kopen van een auto met kenteken. Dat is mogelijk zonder rijbewijs en verzekering, maar die zijn wel verplicht als je autorijdt; heb je ze niet bij controle dan word je bestraft. Om echter op voorhand ook een controle te hebben, is het advies van de werkgroep dat het hebben van een bewijs van vakbekwaamheid wordt gekoppeld aan de afgifte van een UBN.

Inrichtingen met een geldige vergunning hebben een overgangstermijn van 10 jaar. De inrichting van deze bedrijven is in het verleden goedgekeurd door de RVV en LID (de laatste geeft een advies over de inrichting). In deze vergunningen is ook het maximale aantal volwassen honden opgenomen. De keuring van de inrichtingen heeft prioriteit voor bedrijven welke geen geldige vergunning hebben.

De gemeente moet een milieu- en bouwvergunning af blijven geven. Of een inrichting in het bestemmingsplan past, blijft ook een gemeentelijke aangelegenheid. Het is

mogelijk om alleen een vergunning af te geven mits de ondernemer in het bezit is van een bewijs van vakbekwaamheid.

De werkgroep is van mening dat het bewijs van vakbekwaamheid gekoppeld zou moeten zijn aan de afgifte van het UBN (Uniek Bedrijfsnummer). Bij aanmelden - in de overgangssituatie - moet de bedrijfsmatige houder een kopie van de oude vergunning en een bewijs van vakbekwaamheid overleggen.

3.4 Frequentie van melden

De werkgroep adviseert om te faciliteren dat de bedrijfsmatige houder vaker dan 1 keer per drie maanden meldt. Ook zou de bedrijfsmatige houder elektronisch (o.a. via internet) moeten kunnen melden en dit zou gestimuleerd moeten worden.

3.5 Informatie van Bureau I&R-HKB naar anderen

Het Bureau I&R-HKB is niet bedoeld als vraagbaak voor vermiste dieren, maar registreert dieren in het bedrijfsmatige circuit. Het Bureau I&R-HKB is uitdrukkelijk niet bedoeld voor het registreren van eigenaren. Wil de eigenaar geregistreerd zijn (voor het terugvinden van een vermist dier), dan zal hij/zij het dier aan moeten melden bij een daarin gespecialiseerde databank.

De algemene mening van de werkgroep is dat het Bureau I&R-HKB geen input naar particuliere databanken moet geven, behoudens de koppeling met een organisatie die uniciteit van nummers garandeert en handhavers. Op termijn zou uitwisseling van gegevens met een veterinair meldpunt mogelijk moeten zijn (voor dit veterinaire meldpunt zouden meer gegevens van de gemelde dieren opgenomen moeten worden, zoals gegevens van het vaderdier).

3.6 Bedrijfsmatigheid

Bedrijfsmatige activiteiten in het kader van het HKB betreffen:

- het bedrijfsmatig verkopen, ten verkoop in voorraad hebben of afleveren van honden en katten;
- het bedrijfsmatig in bewaring nemen van honden en katten;
- het fokken van honden en katten met het oogmerk om de nakomelingen bedrijfsmatig te verkopen of af te leveren.

Onder bedrijfsmatig wordt verstaan het in zekere omvang en anders dan incidenteel uitoefenen van activiteiten, ook als dat gebeurt zonder winstoogmerk.

Gelet op het bovenstaande vallen in ieder geval dierenspecialzaken, tussenhandelaren, kennels, catteries, fokkers, pensions, crèches en asielen onder de reikwijdte van dit besluit. Een aantekening hierbij is dat slechts een zeer beperkt aantal dierenspecialzaken honden en/of katten (ver)koopt of fokt.

De nota van toelichting bij het HKB geeft een richtsnoer voor bedrijfsmatigheid, in het kader van de controle op het besluit. Volgens dit richtsnoer is er sprake van bedrijfsmatige activiteit, 'indien per aaneengesloten periode van 12 maanden in totaal meer dan 20 honden of katten worden verkocht, afgeleverd of in bewaring worden genomen. Bij een dergelijke hoeveelheid dieren is het onaannemelijk dat het een incidentele activiteit betreft. Met betrekking tot het fokken voor verkoop of aflevering wordt eveneens van genoemd aantal uitgegaan. Voorzover het honden betreft zal dit neerkomen op het produceren van circa 4 nesten (circa 20 pups) binnen 12 maanden. Voor katten wordt, per aaneengesloten periode van 12 maanden, een totaal van meer dan 6 nesten (circa 20 kittens) aangehouden. '

Het advies van de werkgroep over het begrip 'bedrijfsmatigheid' is om het richtsnoer voor bedrijfsmatigheid, zoals dat is gegeven in de nota van toelichting bij het HKB, onverkort over te nemen.

Daarnaast is iedereen die met regelmaat fokt (voor verkoop of aflevering), verkoopt, aflevert of in bewaring neemt bedrijfsmatig. Een voorbeeld is het fokken met een gering aantal dieren en dat meerdere jaren op rij. De grens van 20 is dus een hulpmiddel voor de controlerende instanties, maar is niet de absolute grens.

3.7 Identificatie van asioldieren

In het HKB staat dat het verplicht is een hond of kat binnen 5 werkdagen na aankomst in het asiel te identificeren door middel van een transponder of tatoeage. Ook een hond of kat die geëuthanaseerd gaat worden, moet een identificatie krijgen. Ook in pensions kan dit een probleem opleveren. De pensionhouder moet aantonen dat het pensiondieren zijn.

De werkgroep adviseert dat - conform de wet - een hond of kat in het asiel altijd een identificatie dient te krijgen. Verder is dagadministratie ook noodzakelijk.

3.8 Tatoeages

Er zijn nu al extra handelingen bij tatoeëren nodig, dus tatoeëren zal zichzelf naar alle waarschijnlijkheid uit de markt prijzen. Slechts een beperkte groep dieren wordt nog getatoeëerd, maar tatoeëren is en blijft wel bij wet toegestaan. Daarnaast heeft de Stichting Registratie Gezelschapsdieren Nederland (SRGN) per 1 januari 2002 haar taken neergelegd. De vraag is: wie houdt nu de tatoeagenummers apart en wie registreert ze? Een optie is dat de SRGN in stand wordt gehouden, maar wat ook meespeelt is dat tatoeages slechter controleerbaar zijn (slecht leesbaar) en dat het aanbrengen van tatoeages minder welzijnsvriendelijk is voor de te tatoeëren dieren. De keuze om tatoeëren in stand te houden is waarschijnlijk gebaseerd op een al wat ouder onderzoek dat aantoonde dat de helft van de dieren getatoeëerd en de helft gechipt werd.

De transponder zal naar alle waarschijnlijkheid de tatoeage steeds meer vervangen. De transponder biedt het grote voordeel van elektronische verwerking van de identificatie, wat de kans op leesfouten nagenoeg uitsluit. Tatoeëren van katten is nooit populair geweest bij kattenfokkers en kattenbezitters. Het enige bezwaar van een aantal kattenfokkers tegen de transponder is dat deze zou gaan zwerven. Om een schone start te maken is het verstandig om alleen de transponder als identificatie toe te staan.

De werkgroep adviseert tatoeëren als uniek identificatiemiddel niet langer toe te staan.

3.9 Garantie van uniciteit van nummers

Van belang is dat elk dier dat wordt geregistreerd bij het Bureau I&R-HKB een uniek identificatienummer heeft. De Minister van LNV verstrekt op aanvraag unieke identificatienummers. BREIN bewaakt de uniciteit van nummers: een nummer moet gecontroleerd uniek zijn vóór het inbrengen ervan. Dat betekent dat alle nummers van transponders, bestemd voor de identificatie van honden en katten die onder de werking van het HKB vallen, op voorhand aangemeld moeten worden bij BREIN (voor de controle op de uniciteit). Het Bureau I&R-HKB registreert zowel elektronische identificatienummers als tatoeagenummers. Bij transponders worden uitsluitend geregistreerde ISO-nummers geaccepteerd. Het Bureau meldt de nummers actief aan BREIN.

De stichting BREIN heeft, vanuit de Stuurgroep Elektronische Identificatie, zijn beslag gekregen. Om gebruik te kunnen maken van een landencode en/of organisatiecode, moet er een nationale overkoepelende organisatie zijn, die de uniciteit van nummers garandeert. BREIN heeft inmiddels zijn registratiesysteem operationeel en draait.

De werkgroep benadrukt dat - conform de wet - elk dier dat Bureau I&R-HKB registreert, een uniek identificatienummer moet hebben. Controle op uniciteit moet op voorhand gebeuren.

3.10 Vrijwillige identificatie

In de werkgroep is discussie ontstaan over vrijwillige identificatie: volgens de VBK is het namelijk zo dat het niet toegestaan is honden en/of katten te identificeren anders dan volgens het I&R-systeem van het HKB. De VBK is van mening dat in het Ingrepenbesluit *niet* staat aangegeven dat honden of katten getatoeëerd mogen worden of transponders ingebracht mogen krijgen. Ingrepen ter identificatie voor de eigen bedrijfsvoering zijn (onder voorwaarden) toegestaan. Dit betekent niet dat een tatoeage en/of transponder per definitie een identificatie is. Het Ingrepenbesluit zou *niet* toestaan om na 1 september 2001 honden en katten - onder het mom van vrijwillige identificatie - *vrijblijvend* te tatoeëren of chippen.

Volgens Juridische Zaken van LNV moet het Ingrepenbesluit en het Honden- en kattenbesluit 1999 op deze punten echter als volgt geïnterpreteerd worden:

Ingrepenbesluit

Op grond van artikel 2, tweede lid van het Ingrepenbesluit zijn ten hoogste twee ingrepen ter identificatie toegestaan. Uit het eerste lid van dit artikel onder c en d blijkt dat ingrepen ter identificatie kunnen worden verricht door middel van een tatoeage of een transponder.

Uit het derde lid van artikel 4 blijkt dat:

- per 1 september 2001 slechts één ingreep ter identificatie is toegestaan, indien reeds een ingreep verplicht is gesteld (bij of krachtens wettelijk voorschrift) en
- per 1 september 2002 géén ingreep is toegestaan, indien reeds twee of meer verplicht zijn gesteld (bij of krachtens wettelijk voorschrift).

Het Ingrepenbesluit beoogt *niet* de bij of krachtens wettelijk voorschrift verplicht gestelde ingrepen ter identificatie te beperken. De in het derde lid van artikel 4 genoemde beperkingen gelden slechts voor de ingrepen ter identificatie die *niet* bij wettelijk voorschrift verplicht zijn gesteld. Het chippen van honden die niet-bedrijfsmatig worden gehouden voor het systeem van de Raad van Beheer, is een voorbeeld van een niet bij wettelijk voorschrift verplicht gestelde ingreep ter identificatie.

Honden- en kattenbesluit 1999

Uit artikel 2, tweede lid blijkt dat de regels gesteld in het Honden- en kattenbesluit niet van toepassing zijn op niet-bedrijfsmatig gehouden honden of katten.

De verplichting om honden en katten op basis van artikel 20 te voorzien van een identificatiemerk geldt dus alleen voor bedrijfsmatig gehouden honden en katten. Een identificatiemerk kan op grond van artikel 20, eerste lid onder a en b, bestaan uit een tatoeage of een transponder.

De ingreep ter identificatie op grond van het Honden- en kattenbesluit is verplicht gesteld krachtens een wettelijk voorschrift en voldoet daarmee aan het Ingrepenbesluit ook al zou deze verplichting tot identificatie betekenen dat een dier een tweede (of eventueel een derde) ingreep ter identificatie moet ondergaan.

De werkgroep adviseert de totstandkoming van een basis I&R-systeem. Identificatie, dus ook vrijwillige identificatie, moet aan bepaalde eisen voldoen. Deze eisen zullen vastgelegd moeten worden in het Ingrepenbesluit. De begrippen 'tatoeage' en 'transponder' moeten duidelijk gedefinieerd worden.

De werkgroep adviseert daarnaast algehele identificatie en registratie, mede met het oog op een nog in te stellen veterinair meldpunt.

3.11 Actuele dierinventarislijst

Een actuele dierinventarislijst is nodig om controle uit te kunnen voeren. De voorwaarde uit het HKB van 1 keer per 3 maanden melden, houdt echter juridisch gezien niet in dat er op het bedrijf een actuele dierinventarislijst moet zijn. Het succes van de invoering en naleving is sterk afhankelijk van handhaving en controle. Deze zouden zich in het bijzonder moeten richten op illegale bedrijfsmatige activiteiten. Controle moet regelmatig plaatsvinden, ook mét een verplichte dagregistratie.

Het grote probleem is de controle van niet georganiseerde bedrijven én bedrijven die niet geregistreerd zijn (de illegale bedrijven). Registratie legt een dekmantel over de geregistreerde bedrijven: 'ik sta ingeschreven bij het Bureau I&R-HKB, dus ik houd me aan de regels'. Bij controle zullen de dieren van de desbetreffende controledag netjes geregistreerd worden, maar voor de overige dagen is er makkelijk te ontkomen aan de regels voor het bijhouden van de dierstromen.

Het is daarom noodzakelijk dat de inrichtingen een actueel registratiebestand bijhouden, net als in de veehouderij. Illegale activiteiten kunnen nu blijven voortbestaan aangezien dieren die tussen meldingsmomenten aan- en afgevoerd worden, niet gecontroleerd kunnen worden.

De werkgroep is van mening dat dagregistratie verplicht moet zijn voor inrichtingen die onder de werking van het HKB vallen; bij voorbeeld grote fokkers kunnen zich namelijk niet uit het hoofd herinneren wat er op hun bedrijf de voorgaande drie maanden aan- en afgevoerd is.

Overigens is een dierinventarislijst niet van toepassing op dierenpensions. Zij hebben alleen de verplichting om een kopie van de inentingsbewijzen van de honden en katten die in hun pension verbleven, drie jaar te bewaren. De werkgroep is van mening, dat dit van minder belang is dan het bijhouden van een dagadministratie. De bewaartermijn voor kopieën van inentingsbewijzen is voor zowel asielen als pensions buitengewoon lang: het dient geen enkel doel te weten of bijvoorbeeld een hond die twee jaar geleden in een asiel of pension te gast is geweest, is ingeënt.

Advies van de werkgroep is om een actuele dierinventarislijst voor alle inrichtingen die onder het HKB vallen verplicht te stellen, omdat zonder een dergelijke lijst niet te controleren is of dieren tussen meldingsmomenten aan- en afgevoerd worden. Voor deze dierinventarislijst dient een bewaarperiode te worden voorgeschreven. Daarnaast is het advies om de bewaartermijn (nu drie jaar) voor kopieën van inentingsbewijzen voor asielen en pensions te verkorten of af te schaffen.

4 Aanbevelingen

- Een onafhankelijk orgaan, dat wel door een brancheorganisatie wordt gesteund, maar daar niet aan verbonden is, moet een locatiegebonden erkenning verlenen aan bedrijven, met daaraan verbonden een persoon die een bepaalde - door de erkennende instantie geëiste - vorm van vakbekwaamheid heeft.
- Het moet duidelijk zijn wat de afkomst van dieren is. Honden/katten mogen niet ongeïdentificeerd worden ingekocht of verkocht. Elk buitenlands dier krijgt een (nieuwe) chip, tenzij het land van herkomst een officieel I&R-systeem heeft en het dier met een ISO-transponder is gemerkt. Verder dienen alle inrichtingen een dagadministratie bij te houden.
- Het bewijs van vakbekwaamheid moet gekoppeld zijn aan de afgifte van het UBN (Uniek BedrijfsNummer). Bij aanmelden - in de overgangssituatie - moet de bedrijfsmatige houder een kopie van de oude vergunning en een bewijs van vakbekwaamheid overleggen.
- Het vaker dan 1 keer per drie maanden melden zou gefaciliteerd en gestimuleerd moeten worden. Ook elektronisch melden (o.a. melden via internet) moet mogelijk zijn en gestimuleerd worden.
- Het Bureau I&R-HKB moet geen input naar particuliere databanken geven, behoudens de koppeling met een organisatie die uniciteit van nummers garandeert en handhavers. Op termijn zou uitwisseling van gegevens met een veterinair meldpunt mogelijk moeten zijn.
- Het richtsnoer voor bedrijfsmatigheid, zoals dat is gegeven in de nota van toelichting bij het HKB, moet minimaal worden aangehouden. Daarnaast is iedereen die met regelmaat fokt (voor verkoop of aflevering), verkoopt, aflevert of in bewaring neemt bedrijfsmatig.
- Honden en katten in een asiel moeten altijd geïdentificeerd worden, ongeacht het feit dat ze daarna eventueel geëuthanaseerd worden. Daarnaast is dagadministratie noodzakelijk.
- Tatoeëren als identificatiemiddel moet niet langer worden toegestaan.
- Van groot belang is dat elk dier, dat wordt geregistreerd bij het Bureau I&R-HKB - conform de wet - een uniek identificatienummer heeft. Controle op uniciteit moet op voorhand gebeuren.
- Er moet een basis I&R-systeem komen. Identificatie, dus ook vrijwillige identificatie, moet aan bepaalde eisen voldoen. Deze eisen moeten worden vastgelegd in het Ingrepenbesluit. De begrippen tatoeage en transponder moeten duidelijk gedefinieerd worden. Daarnaast moet algehele identificatie en registratie verplicht worden, mede met het oog op een nog in te stellen veterinair meldpunt.
- Dagregistratie op alle inrichtingen moet verplicht zijn en een bepaalde termijn worden bewaard. De bewaartermijn (nu drie jaar) voor kopieën van inentingsbewijzen voor asielen en pensions moet worden verkort of afgeschaft.

Bijlage 1 Samenvatting inhoud HKB

§ 1. Begripsbepalingen

Artikel 1:

Definitie van inrichting, bedrijfsinrichting, asiel, pension, quarantaineruimte, ziekenboek en beheerder.

§ 2. Het bedrijfsmatig verkopen, afleveren, in bewaring nemen of fokken van honden en katten

Artikel 2:

Een ieder die bedrijfsmatig honden of katten verkoopt, ten verkoop in voorraad heeft, aflevert of in bewaring neemt, of fokt voor de verkoop of aflevering van de nakomelingen, moet voldoen aan het HKB.

Artikel 3:

De bedrijfsinrichting, asiel of pension moet worden aangemeld.
Huisvesting en verzorging van de dieren gebeuren overeenkomstig het HKB.

§ 3. Aanmelding en registratie van de inrichting en vakbekwaamheid van de beheerder

Artikel 4:

Degene die verantwoordelijkheid heeft over de activiteiten meldt aan.

Aanmelden gebeurt met aanmeldingsformulier en bevat de volgende gegevens:

- naam, geboortedatum, adres van verantwoordelijke
- adres van bedrijfsinrichting, asiel of pension
- naam, geboortedatum, adres van beheerder
- tijdstip waarop met activiteiten is begonnen.

Artikel 5:

Bij de registratie wordt aan de inrichting een uniek nummer toegekend.

De overheid houdt de registraties bij middels het Bureau I&R-HKB. Elke aanmelder ontvangt een aanmeldingsbewijs.

Artikel 6:

Wijzigingen van geregistreerde gegevens binnen 4 weken melden bij het Bureau I&R-HKB.

Artikel 7:

Op de inrichting is een beheerder werkzaam met een erkend bewijs van vakbekwaamheid. Bij vertrek van de beheerder is het voor één jaar toegestaan dat er op de inrichting geen beheerder met een erkend bewijs werkzaam is (mits dit binnen 4 weken is gemeld). Bij overlijden van een beheerder die verantwoordelijk was voor de activiteiten en als die activiteiten onder verantwoordelijkheid van erfgenamen worden voortgezet, is het drie jaar lang toegestaan dat er op de inrichting geen beheerder met een erkend bewijs werkzaam is.

§ 4. Huisvesting en verzorging

Artikel 8:

eisen aan binnen- en buitenverblijven, speelweiden (één van de laatste twee is verplicht bij het houden van honden).

Artikel 9:

Eisen aan ziekenboek.

Artikel 10:
Eisen aan quarantaineruimte.

Artikel 11:
Groepshuisvesting van zowel honden als katten, beschikking over drinkwater.

Artikel 12:
Oppervlakte eisen voor verblijven van honden.

Artikel 13:
Oppervlakte eisen voor verblijven van katten.

Artikel 14:
Oppervlakte eisen voor solitaire huisvesting van honden en katten.

Artikel 15:
Nestruimte en schone, droge ligplaats.

Artikel 16:
Voor de berekening van vloeroppervlakten worden de niet gespeende jongen niet meegerekend.

Artikel 17:
Een hond moet tenminste 2 uur per dag in een buitenverblijf of speelweide vertoeven.

Artikel 18:
Een inrichting wordt dagelijks gereinigd en regelmatig en deugdelijk ontsmet.
In ruimten waar honden en katten zitten mogen geen kadavers worden bewaard.

§ 5 Fokken

Artikel 19:
Nestfrequenties: een kat maximaal 2 nesten per 12 maanden en per 24 maanden maximaal 3 nesten.
Een hond maximaal 1 nest per 12 maanden.

§ 6 Identificatie en inenting van in bedrijfsinrichtingen of asielen gehouden honden of katten

Artikel 20:
Binnen 5 werkdagen na ontvangst van een dier in een bedrijfsinrichting of asiel wordt, voor zover dat nog niet is gebeurd, het dier een uniek identificatienummer gegeven (tatoeage of transponder).
Binnen 7 weken na geboorte in bedrijfsinrichting of asiel, maar in ieder geval voor aflevering, krijgt een dier een uniek identificatienummer.
Binnen twee maanden na inwerkingtreding van het HKB moeten bestaande dieren zijn geïdentificeerd.

Artikel 21:
Binnen 5 werkdagen na ontvangst van een dier in een bedrijfsinrichting of asiel wordt, voor zover dat nog niet is gebeurd, de hond ingeënt tegen parvovirusinfectie en hondenziekte (ziekte van Carré) en de kat tegen kattenziekte (infectieuze gastro-enteritis) en niesziekte. Binnen 7 weken na geboorte in bedrijfsinrichting of asiel, maar in ieder geval voor aflevering, wordt een dier geënt. In een asiel wordt een dier dat waarschijnlijk niet is ingeënt, na ontvangst in de quarantaineruimte geplaatst tot tenminste 7 dagen na enting. Een inentingsbewijs c.q. dierenpaspoort wordt tijdens het verblijf van het dier in de bedrijfsinrichting of asiel bewaard.
Bovenstaande geldt niet voor pensions (tenzij ze over een quarantaineruimte beschikken).

§ 7. Voorschriften inzake verkoop en aflevering

Artikel 22:

Bij aflevering van een dier vanuit een bedrijfsinrichting of asiel wordt het bewijs van inenting verstrekt.

Artikel 23:

Per kwartaal moet het aantal dieren bij het bureau I&R-HKB worden gemeld, inclusief mutaties.

§ 8 Inbewaringneming in een pension

Artikel 24:

Pension neemt alleen een dier in bewaring met een inentingsbewijs/dierenpaspoort waaruit blijkt dat tenminste 7 dagen daarvoor het dier is geënt.

Als dit niet het geval is het dier binnen 5 werkdagen na ontvangst enten. Het dier moet in de quarantaineruimte verblijven tot tenminste 7 dagen na het enten.

§ 9. Overige bepalingen

Artikel 26:

Een register bijhouden van (kopieën van) inentingsbewijzen (drie jaar lang), aanmeldingsbewijs en kopie van vakbekwaamheidsdiploma.

§ 10 Overgangsbepalingen

Artikel 28:

Aanmelden binnen 2 maanden na inwerkingtreding HKB.

Artikel 29:

De overgangstermijn is 10 jaar, mits de (reeds bestaande) inrichting na inwerkingtreding niet is ver-/herbouwd en bij aanmelding een vergunning is overlegd.

De overgangstermijn is 3 jaar als er bij aanmelding geen vergunning is overlegd.

Op het aanmeldingsbewijs staat of er bij aanmelding een vergunning is overlegd.

Artikel 30:

Het hebben van een beheerder met vakbekwaamheidsdiploma is voor een tijdvak van 3 jaar niet nodig, mits de inrichting voor inwerkingtreding van het HKB al bestond en de beheerder een opleiding volgt om het diploma te halen.

§ 11 Slotbepalingen

Artikel 31:

Het Honden- en Kattenbesluit 1981 wordt ingetrokken.